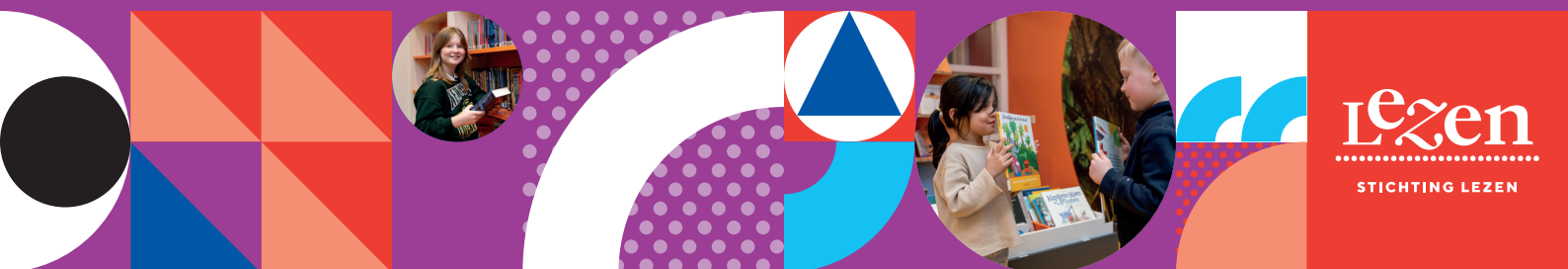

ONDERZOEKSPUBLICATIE

Deelname aan de Bibliotheek op school naar achtergrondkenmerken

Primair onderwijs schooljaar 2022-2023

Lezen
STICHTING LEZEN

DUO Onderwijsonderzoek & Advies

**Deelname aan de Bibliotheek
op school naar
achtergrondkenmerken**

Primair onderwijs schooljaar 2022-2023

KB } nationale
bibliotheek

Colofon

Stichting Lezen
Nieuwe Prinsengracht 89
1018 VR Amsterdam
020 – 623 05 66
www.lezen.nl
info@lezen.nl

Auteurs

DUO Onderwijsonderzoek & Advies
Raoul Hakkenberg van Gaasbeek
Marjolein Nadorp

Dit onderzoek is uitgevoerd door DUO Onderwijsonderzoek & Advies in opdracht van Stichting Lezen, in samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek.

Met dank aan

Het projectteam, bestaande uit Niels Bakker (onderzoeksspecialist Stichting Lezen), Caroline Heijer (specialist (v)mbo, praktijkonderwijs en de Bibliotheek *op school* Stichting Lezen), Bart Droogers (specialist de Bibliotheek *op school* po Stichting Lezen) en Adriaan Langendonk (manager landelijke leesbevorderingsprogramma's).

Vormgeving cover

Judith Schoffelen en Erik olde Hanhof, Amsterdam

Citeren als: DUO Onderwijsonderzoek & Advies (2024). *Deelname aan de Bibliotheek op school naar achtergrondkenmerken: primair onderwijs schooljaar 2022-2023*. Amsterdam: Stichting Lezen.

©2024 Stichting Lezen, Amsterdam

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	1
1 Inleiding.....	2
2 Samenvatting	3
3 Dataverzameling	6
4 Analyses.....	10
Bijlage: Taken in het basisonderwijs - 2024.....	17

Voorwoord

In 2009 hebben Stichting Lezen en de bibliotheeksector de leesbevorderingsprogramma's BoekStart en de Bibliotheek *op school*¹ geïntroduceerd. Meer dan 15 jaar later zijn deze programma's geworteld in respectievelijk kinderopvang en onderwijs. Ruim 90% van de bibliotheken heeft de Bibliotheek *op school* primair onderwijs ingevoerd. Zij voeren de aanpak uit op ongeveer 50% van de basisscholen in hun werkgebied. Deze ontwikkeling sluit aan bij doelstellingen van overheden en bibliotheek- en leesbevorderingsorganisaties in Nederland. In het Bibliotheekconvenant (2020) worden 3 maatschappelijke opgaven benoemd, waaronder de geletterde samenleving. De programma's BoekStart en de Bibliotheek *op school* staan in deze opdracht centraal in de bijbehorende netwerkagenda² voor de bibliotheeksector.

Beide programma's zijn door Stichting Lezen ontwikkeld in het kader van *De doorgaande leeslijn*.³ In de brochurereeks *Meer lezen, beter in taal*⁴ wordt gepleit voor een langetermijnperspectief op leesbevordering, om kinderen te stimuleren meer te lezen en zo laaggeletterdheid te voorkomen. Een structurele samenwerking tussen bibliotheek en school is dan ook van cruciaal belang om een geletterde samenleving te creëren. Bibliotheek en basisschool delen de doelstelling om van kinderen vaardige en gemotiveerde lezers te maken. De bibliotheek helpt de school dit doel in het kader van de Bibliotheek *op school* te bereiken: met een collectie goede, actuele boeken en deskundigheid op het gebied van leesbevordering.

Dit rapport beschrijft hoe de samenwerking tussen basisscholen en lokale bibliotheken eruitziet. De samenwerking in algemene zin komt aan bod, en er wordt gekeken naar de structurele samenwerking rond het programma de Bibliotheek *op school*. De focus ligt in het onderzoek op de diverse achtergrondkenmerken van de basisscholen. Het gaat dan bijvoorbeeld om geboden onderwijssoorten, het aantal leerlingen, provincie en de aanwezigheid van een taal-/leescoördinator. Tevens is onderzocht hoe de samenwerking eruitziet op scholen met veel en weinig leerlingen met het risico op achterstanden.

Bemoedigend is dat er aantoonbaar meer samenwerking is tussen bibliotheken en basisscholen als er een taal-/leescoördinator is aangesteld en als scholen proberen achterstanden terug te dringen bij hun leerlingen.

Adriaan Langendonk,
manager leesbevorderingsprogramma's

¹ BoekStart en de Bibliotheek *op school* en de daaromheen gevormde leesbevorderingsnetwerken worden gecoördineerd door penvoerder Stichting Lezen en KB, nationale bibliotheek, in opdracht van het ministerie van OCW. Lokale bibliotheken, ondersteund door provinciale ondersteuningsinstellingen, voeren de programma's uit binnen bibliotheekvestigingen, op consultatiebureaus, in de kinderopvang en het onderwijs (po, vo en beroepsonderwijs). Voor meer informatie: Kunst van Lezen – Stichting Lezen (<https://www.lezen.nl/over-stichting-lezen/kunst-van-lezen>).

² Netwerkagenda | Bnetwerk (<https://www.bibliotheeknetwerk.nl/bibliotheekstelsel-netwerk/netwerkagenda>).

³ De doorgaande leeslijn – Stichting Lezen (<https://www.lezen.nl/publicatie/de-doorgaande-leeslijn>).

⁴ [Meer lezen, beter in taal - primair onderwijs - Stichting Lezen](#).

1 Inleiding

Stichting Lezen en de KB, nationale bibliotheek (hierna: Stichting Lezen en de KB), willen inzicht in de landelijke spreiding van de Bibliotheek *op school*-scholen en scholen die in algemene zin een samenwerking met een bibliotheek hebben.

Hierbij kijken we ook naar de verschillen op basis van verschillende kenmerken (zoals de verschillende onderwijstypen, aantal leerlingen, regio, et cetera). Wij (DUO) hebben deze analyse voor de KB en Stichting Lezen uitgevoerd op basis van de reeds bekende gegevens van de KB, de openbare onderwijsdatabase van Dienst Uitvoering Onderwijs, de onderwijsdatabase van DUO Onderwijsonderzoek & Advies en gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Deze rapportage bevat alle resultaten van de analyse onder het basisonderwijs en de speciale (basis)scholen.

De Bibliotheek *op school*

In dit rapport spreken we geregeld over de deelnemers aan 'de Bibliotheek *op school*'. Hiermee bedoelen we scholen die deelnemen aan het de Bibliotheek *op school*-programma of aan een vergelijkbaar programma. De Bibliotheek *op school* is een strategische aanpak die het lezen op school en thuis bevordert door een structurele, duurzame samenwerking tussen bibliotheken en onderwijsinstellingen. Deze aanpak bestaat uit zeven samenhangende bouwstenen, zoals collectie, de inzet van een leesmediaconsulent, deskundige leraren en goed leesbeleid. Met de Bibliotheek *op school* ondersteunt de lokale Bibliotheek scholen om hun doelen uit het leesbeleidsplan te bereiken, met deskundige leesconsulenten, met rijke (digitale) boeken en teksten, een goede (digitale) leesomgeving, dagelijkse leesactiviteiten en nascholing van leerkrachten. Daarnaast kan de lokale Bibliotheek ondersteunen bij de ontwikkeling van digitale geletterdheid, met name informatievaardigheden en mediawijsheid, op basis van een mediaplan, met deskundige mediaconsulenten.

De Bibliotheek *op school* is ontwikkeld door Stichting Lezen, in samenwerking met de KB. De bibliotheeksector voert het programma uit.

Alle verschillen die worden besproken in dit rapport kunnen als significant worden beschouwd. Meer informatie hierover is te vinden in hoofdstuk 4.

2 Samenvatting

In deze samenvatting beschrijven we de landelijke spreiding van scholen die een samenwerking hebben (structureel dan wel incidenteel) met een openbare bibliotheek. Met een structurele samenwerking bedoelen we een samenwerking op het gebied van leesbevordering met een de Bibliotheek *op school*-aanpak of een aanpak die hiermee vergelijkbaar is. Met incidentele samenwerking bedoelen we een samenwerking op het gebied van leesbevordering op basis van losse activiteiten. De analyse is gericht op scholen in het regulier basisonderwijs, speciaal basisonderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs.

2.1 Werkwijze

Allereerst is er op basis van data afkomstig van de KB, Dienst Uitvoering Onderwijs, het Centraal Bureau voor de Statistiek en DUO Onderwijsonderzoek & Advies een verrijkt bronbestand samengesteld met alle achtergrondkenmerken die relevant zijn voor het onderzoek: samenwerkingsgegevens uit de Bibliotheekmonitor en achtergrondkenmerken van de scholen. Achtergrondkenmerken zijn bijvoorbeeld: provincie, aantal leerlingen, aanwezigheid van een lees-/taalcoördinator, type onderwijs en de achterstandsscore.

2.2 Landelijk beeld

In totaal heeft 49% van de scholen (n = 3334 scholen) een structurele samenwerking met een bibliotheek en 35% (n = 2391 scholen) heeft een incidentele samenwerking. 16% van de scholen (n = 1062 scholen) heeft geen samenwerking met een bibliotheek. In totaal zitten er 658.290 leerlingen op scholen die een structurele samenwerking met een bibliotheek hebben en 548.066 leerlingen op scholen die een incidentele samenwerking hebben. In totaal zitten er 1.206.356 leerlingen op scholen die 1 van beide vormen van samenwerking met een bibliotheek hebben. Omdat niet van alle scholen het aantal leerlingen bekend is, is er extrapolatie toegepast. Na extrapolatie is het geschatte aantal leerlingen iets hoger, namelijk 1.223.669.

Tabel 1.

	Aantal scholen	Percentage van scholen	Aantal leerlingen	Aantal leerlingen (na extrapolatie)
Structurele samenwerking	3.334	49%	658.290	667.737
Incidentele samenwerking	2.391	35%	548.066	555.932
Geen samenwerking	1.062	16%	210.327	213.346
Samenwerking algemeen (structureel dan wel incidenteel)	5.725	84%	1.206.356	1.223.669

2.3 De rol van de taal-/leescoördinator

Scholen met een taal-/leescoördinator hebben vaker een structurele samenwerking met een bibliotheek (53%) dan scholen zonder taal-/leescoördinator (44%). Het aandeel incidentele samenwerkingen is wel vergelijkbaar tussen scholen met en zonder taal-/leescoördinator.

2.4 Resultaten per provincie

Scholen in Drenthe hebben het vaakst een – structurele of incidentele – samenwerking met een bibliotheek (97%). Scholen in Noord-Holland (76%) en Limburg (77%) hebben het minst vaak een samenwerking met een bibliotheek.

De verschillen tussen de provincies zijn groter wanneer we specifiek kijken naar het aandeel scholen dat een structurele samenwerking met een bibliotheek heeft. Ook hier zien we dat scholen in Drenthe het vaakst een structurele samenwerking met een bibliotheek hebben (70%). Hiernaast zien we ook een groot aandeel structurele samenwerkingen in Friesland (68%), Groningen (67%), Noord-Brabant (63%), Limburg (60%) en Overijssel (60%).

Verder valt op dat er in Utrecht een behoorlijk laag aandeel structurele samenwerkingen is (21%). In Utrecht is het aandeel van incidentele samenwerking juist weer veel hoger dan het gemiddelde in Nederland (58%). Eenzelfde beeld zien we in de provincies Noord-Holland (28% structurele samenwerking en 48% incidentele samenwerking) en Zuid-Holland (42% structurele samenwerking en 43% incidentele samenwerking).

Zie de onderstaande tabel voor alle resultaten van de verschillende provincies. De percentages die opvallend hoger zijn dan het landelijk gemiddelde zijn gemarkeerd.

Tabel 2.

Provincie	Structurele samenwerking	Incidentele samenwerking	Geen samenwerking
Drenthe (n = 267)	70%	27%	3%
Friesland (n = 391)	68%	19%	13%
Groningen (n = 276)	67%	24%	9%
Noord-Brabant (n = 906)	63%	29%	7%
Overijssel (n = 529)	60%	19%	21%
Limburg (n = 356)	60%	18%	23%
Flevoland (n = 190)	54%	36%	9%
Zeeland (n = 208)	53%	40%	7%
Gelderland (n = 884)	52%	32%	15%
Zuid-Holland (n = 1.245)	42%	43%	16%
Noord-Holland (n = 1.008)	28%	48%	24%
Utrecht (n = 527)	21%	58%	21%
Landelijk (n = 6.787)	49%	35%	16%

2.5 Analyses van categorieën scholen

Hierna gaan we in op de grootste verschillen die uit de diverse analyses naar voren zijn gekomen. In de onderstaande tabel tonen we de categorieën scholen die op één van de uitkomsten (structurele samenwerking, incidentele samenwerking en geen samenwerking) sterk afwijken van het landelijk gemiddelde. De percentages die opvallend hoger zijn dan het landelijk gemiddelde, zijn ook hier gemarkeerd.

Tabel 3.

Categorie	Structurele samenwerking	Incidentele samenwerking	Geen samenwerking
Scholen met een positieve achterstandsscore tussen 10 en 49 (n = 570)	62%	26%	12%
Scholen met een positieve achterstandsscore tussen 300 en 499 (n = 356)	59%	31%	10%
Scholen met een positieve achterstandsscore tussen 100 en 199 (n = 474)	58%	29%	13%
Geen recht op aanvullende bekostiging (achterstandsscore tussen 0 en -9) (n = 257)	57%	26%	18%
Scholen die recht hebben op aanvullende bekostiging a.d.h.v. de achterstandsscore (n = 2.593)	56%	32%	12%
Scholen met maximaal 100 leerlingen (n = 1.379)	56%	26%	18%
Scholen met een negatieve achterstandsscore tussen -10 en -49 (n = 1.195)	55%	32%	13%
Scholen met een achterstandsscore van 500 of hoger (n = 266)	49%	41%	10%
Scholen met 301 - 500 leerlingen (n = 1.166)	43%	42%	15%
Scholen met 501 leerlingen of meer (n = 239)	39%	44%	17%
Scholen met een negatieve achterstandsscore tussen -100 en -199 (n = 813)	38%	44%	18%
Scholen met een negatieve achterstandsscore van -200 of lager (n = 267)	29%	54%	17%
(V)so-scholen (n = 342)	28%	32%	40%
Landelijk (n = 6.787)	49%	35%	16%

3 Dataverzameling

3.1 Bronbestanden

Allereerst zijn alle benodigde bronbestanden verzameld. Het gaat hierbij om bestanden van de KB, Dienst Uitvoering Onderwijs, DUO Onderwijsonderzoek & Advies en het Centraal Bureau voor de Statistiek. Hieronder volgt een overzicht van de gebruikte bronbestanden:

Tabel 4.

Bronbestand	Afkomstig van...
Databestand Bibliotheekmonitor 2023	KB
Taal- en leescoördinatoren in het primair onderwijs	DUO Onderwijsonderzoek & Advies
Hoofd- en nevenvestigingen in het primair onderwijs	Dienst Uitvoering Onderwijs
Hoofd- en nevenvestigingen in het so/vso	Dienst Uitvoering Onderwijs
Achterstandsscores per vestiging in het primair onderwijs	Centraal Bureau voor de Statistiek

Vervolgens hebben we de verschillende bestanden uit de openbare onderwijsdatabase (van Dienst Uitvoering Onderwijs) samengevoegd tot 1 bestand.

3.2 Verrijken Bibliotheekmonitor van de KB

Nadat alle bronbestanden waren voorbereid, zijn we gestart met het verrijken van het databestand van de Bibliotheekmonitor 2023. Het uitgangspunt hiervoor was de gewenste niveaus waarop de samenwerking van scholen met bibliotheken wordt geanalyseerd. Hieronder beschrijven we per niveau welke verrijkingen hiervoor zijn uitgevoerd.

Provincies

Om de Bibliotheekmonitor te verrijken met de provincies waarin de scholen liggen, is er een koppeling gemaakt tussen de Bibliotheekmonitor en de openbare onderwijsdatabase van Dienst Uitvoering Onderwijs. De koppeling is gemaakt op basis van het BRIN-vestigingsnummer van iedere school.

Schoolgrootte

De hoeveelheid leerlingen per school was reeds aanwezig in de Bibliotheekmonitor. Op basis hiervan hebben we de scholen ingedeeld in 5 categorieën:

1. scholen met maximaal 100 leerlingen,
2. scholen met 101 – 200 leerlingen,
3. scholen met 201 – 300 leerlingen
4. scholen met 301 – 500 leerlingen,
5. scholen met meer dan 500 leerlingen.

Aanwezigheid taal-/leescoördinator

Om de Bibliotheekmonitor te verrijken met de aanwezigheid van een taal-, lees- of cultuurcoördinator, is er een koppeling gemaakt tussen de Bibliotheekmonitor en de onderwijsdatabase van DUO Onderwijsonderzoek & Advies. De koppeling is gemaakt op basis van het

BRIN-vestigingsnummer van iedere school. Vervolgens is de aanwezigheid van een taalcoördinator en de aanwezigheid van een leescoördinator samengevoegd. In de analyse gaat het namelijk om scholen die een taal- of leescoördinator hebben versus scholen die geen van beide functionarissen in dienst hebben.

Onderwijsaanbod

Het type onderwijsaanbod (po, sbao, so, vso en (v)so) was reeds aanwezig in de Bibliotheekmonitor. Voor de analyse is dit omgevormd naar de volgende driedeling:

1. po,
2. sbao,
3. (v)so.

Achterstandsscores van de scholen

De achterstandsscore van iedere school was reeds aanwezig in de Bibliotheekmonitor. Dit gegeven hebben we ververst op basis van de definitieve achterstandsscores na alle bezwaarprocedures. Allereerst lichten we hieronder de begrippen toe die van belang zijn voor de achterstandsscores zoals het CBS die berekent.

Begrippen

Onderwijsscore

De onderwijsscore is een maat voor de verwachte schoolprestaties van kinderen, gezien hun omgevingskenmerken en ongeacht hun intelligentie. De hoogte van de onderwijsscore wordt bepaald door de scores van leerlingen op de omgevingskenmerken in de indicator: het opleidingsniveau van de vader, opleidingsniveau van de moeder, verblijfsduur van de moeder in Nederland, land van herkomst van de ouders, of ouders in de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP) zitten, en het gemiddelde opleidingsniveau van moeders op school.

Ongecorrigeerde achterstandsscore

De achterstandsscore van de school wordt als volgt berekend: per school worden eerst de leerlingen geselecteerd van wie de onderwijsscore tot de laagste 15% van alle leerlingen van alle basisscholen in Nederland behoort. Dit is dus een selectie van alle leerlingen op school. Vervolgens wordt voor ieder van deze leerlingen het verschil berekend tussen zijn/haar onderwijsscore en de gemiddelde onderwijsscore van alle leerlingen in Nederland. De optelsom van de individuele uitkomsten per school vormt de ongecorrigeerde achterstandsscore van de school.

Drempelwaarde

De drempelwaarde wordt in mindering gebracht op de ongecorrigeerde achterstandsscore. Als de resterende achterstandsscore na de verrekening van de drempelwaarde nog steeds positief is, heeft de school recht op aanvullende bekostiging. De drempelwaarde wordt als volgt berekend: het totale aantal leerlingen van de basisschool wordt vermenigvuldigd met 12% (dit is een bij ministeriële regeling bepaald percentage) en met het verschil tussen de landelijke gemiddelde onderwijsscore van alle leerlingen (535,37) en de landelijke gemiddelde onderwijsscore van alle leerlingen die wat betreft de onderwijsscore tot de laagste 15% in Nederland behoren (529,75). Bijvoorbeeld: de drempelwaarde voor een school met 115 leerlingen is $(115 * 0,12 * (535,37 - 529,75) =) 77,56$.

Gecorrigeerde achterstandsscore

De gecorrigeerde achterstandsscore is het resultaat van de formule ongecorrigeerde achterstandsscore - drempelwaarde. Als uit deze berekening een positieve waarde voortkomt, heeft de school recht op aanvullende bekostiging.

Voorbeeld van een school die recht heeft op aanvullende bekostiging

Als de school een (ongecorrigeerde) achterstandsscore van 95 heeft, zou dit een gecorrigeerde achterstandsscore van $(95-77,56 =) 17,44$ opleveren. Aangezien dit een positieve waarde is, heeft de school recht op aanvullende bekostiging. De bekostiging wordt dan berekend door de gecorrigeerde achterstandsscore te vermenigvuldigen met een vaststaand bekostigingsbedrag dat jaarlijks vastgesteld wordt.

Voorbeeld van een school die geen recht heeft op aanvullende bekostiging

Als de school een (ongecorrigeerde) achterstandsscore van 52 heeft, zou dit een gecorrigeerde achterstandsscore van $(52-77,56 =) -25,56$ opleveren. Aangezien dit een negatieve waarde is, heeft de school geen recht op aanvullende bekostiging.

We hebben de Bibliotheekmonitor verrijkt met de tweedeling tussen scholen die wel of geen recht hebben op basis van aanvullende bekostiging aan de hand van de achterstandsscore. Hiernaast hebben we deze categorisering ook nog verfijnd naar de volgende 12 categorieën:

Tabel 5.

Recht op bekostiging?	Gecorrigeerde achterstandsscore
Geen recht op aanvullende bekostiging	Achterstandsscore -200 of lager
Geen recht op aanvullende bekostiging	Achterstandsscore tussen -100 en -199
Geen recht op aanvullende bekostiging	Achterstandsscore tussen -50 en -99
Geen recht op aanvullende bekostiging	Achterstandsscore tussen -10 en -49
Geen recht op aanvullende bekostiging	Achterstandsscore tussen 0 en -9
Recht op aanvullende bekostiging	Achterstandsscore tussen 0 en 9
Recht op aanvullende bekostiging	Achterstandsscore tussen 10 en 49
Recht op aanvullende bekostiging	Achterstandsscore tussen 50 en 99
Recht op aanvullende bekostiging	Achterstandsscore tussen 100 en 199
Recht op aanvullende bekostiging	Achterstandsscore tussen 200 en 299
Recht op aanvullende bekostiging	Achterstandsscore tussen 300 en 499
Recht op aanvullende bekostiging	Achterstandsscore 500 of hoger

4 Analyses

Op basis van de verrijkte Bibliotheekmonitor van de KB hebben we verschillende analyses gedaan om antwoorden te krijgen op de volgende vragen:

1. Hoeveel scholen hebben een structurele samenwerking* met een bibliotheek?
2. Hoeveel scholen hebben een incidentele samenwerking** op het gebied van leesbevordering met een bibliotheek?
3. Zijn er (grote) verschillen naar diverse achtergrondkenmerken in het aandeel scholen dat een structurele/incidentele samenwerking met een bibliotheek heeft?
4. Hoeveel leescoördinatoren zijn er in Nederland, en hoeveel van hen vervullen een combinatiefunctie, bijvoorbeeld met de taalcoördinator? Zie bijlage.

* Met een structurele samenwerking bedoelen we een samenwerking met een de Bibliotheek *op school*-aanpak of een aanpak die vergelijkbaar is met de Bibliotheek *op school*.

** Met een incidentele samenwerking bedoelen we een samenwerking op het gebied van leesbevordering. Als een school zowel een structurele als een incidentele samenwerking met een bibliotheek heeft, is deze school in de analyse toegekend aan de groep scholen met een structurele samenwerking.

Om te onderzoeken of er (grote) verschillen op basis van verschillende achtergrondkenmerken te identificeren zijn, hebben we de analyse op diverse niveaus uitgevoerd:

- landelijk;
- gesplitst naar provincie;
- gesplitst naar schoolgrootte (aantal leerlingen; ingedeeld in categorieën);
- gesplitst naar de aanwezigheid van een taal- en/of leescoördinator;
- gesplitst naar het type onderwijs (bo, sbao of (v)so);
- gesplitst naar het recht op aanvullende bekostiging a.d.h.v. de achterstandsscore.

Interpretatie van de gevonden verschillen

In deze rapportage worden veel verschillen ten aanzien van de deelname aan de Bibliotheek *op school* besproken. Aangezien de analyses zijn uitgevoerd op basis van de data van alle basisscholen in Nederland, is er sprake van een populatieonderzoek. In populatieonderzoek zijn alle gevonden verschillen significant, omdat er niet gecorrigeerd hoeft te worden voor eventuele verschillen die worden veroorzaakt door een steekproeftrekking.

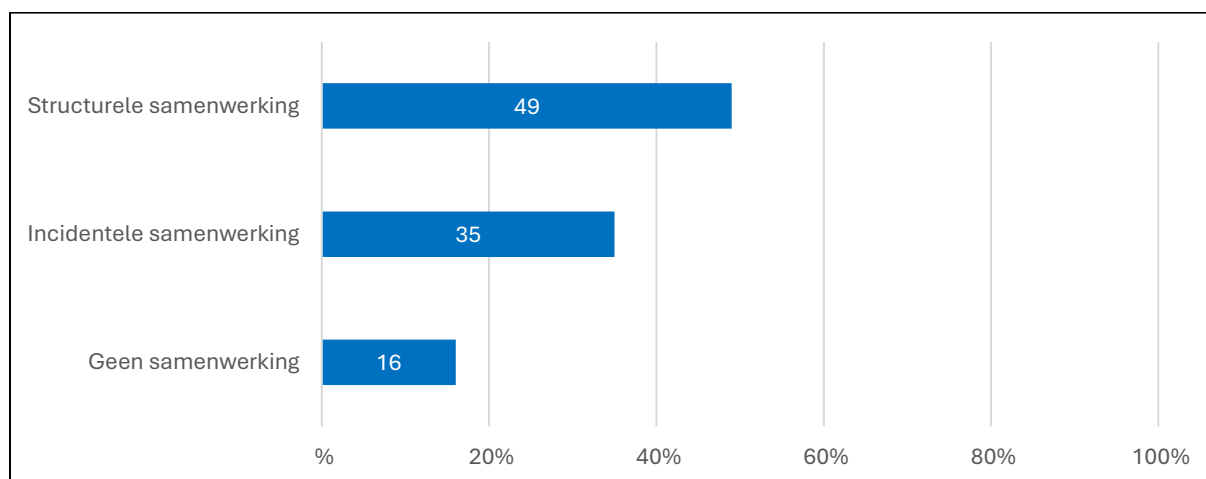
4.1 Landelijk

In totaal heeft 49% van de scholen (n = 3334 scholen) een structurele samenwerking met een bibliotheek en 35% (n = 2391 scholen) heeft een incidentele samenwerking. 16% van de scholen (n = 1062 scholen) heeft geen samenwerking met een bibliotheek.

Op de 3334 scholen die een structurele samenwerking met een bibliotheek hebben, zitten in totaal 658.290 leerlingen. Op de 2391 scholen die een incidentele samenwerking met een bibliotheek hebben, zitten in totaal 548.066 leerlingen. In totaal zitten er dan ook 1.206.356 leerlingen op een school die een vorm van samenwerking (structureel dan wel incidenteel) heeft met een bibliotheek. Echter, van 81 scholen was het aantal leerlingen onbekend. Om een goede inschatting te maken van het werkelijke aantal leerlingen, hebben we het aantal leerlingen geëxtrapoleerd. Van de 5725

scholen is het aantal leerlingen van 5644 scholen bekend. Dit levert een correctiefactor van $(5725/5644 =) 1.0144$ op. Op de 5644 scholen waarvan het aantal leerlingen bekend is, zitten in totaal 1.206.356 leerlingen. Als we dit extrapoleren naar de 5725 scholen die een samenwerking met een bibliotheek hebben, is het werkelijke aantal leerlingen $(1.206.356 * 1.0144 =) 1.223.669$.

Figuur 1. Soort samenwerking met bibliotheek.

Tabel 6.

	Aantal scholen	Percentage van scholen	Aantal leerlingen	Aantal leerlingen (na extrapolatie)
Structurele samenwerking	3.334	49%	658.290	667.737
Incidentele samenwerking	2.391	35%	548.066	555.932
Geen samenwerking	1.062	16%	210.327	213.346
Samenwerking algemeen (structureel dan wel incidenteel)	5.725	84%	1.206.356	1.223.669

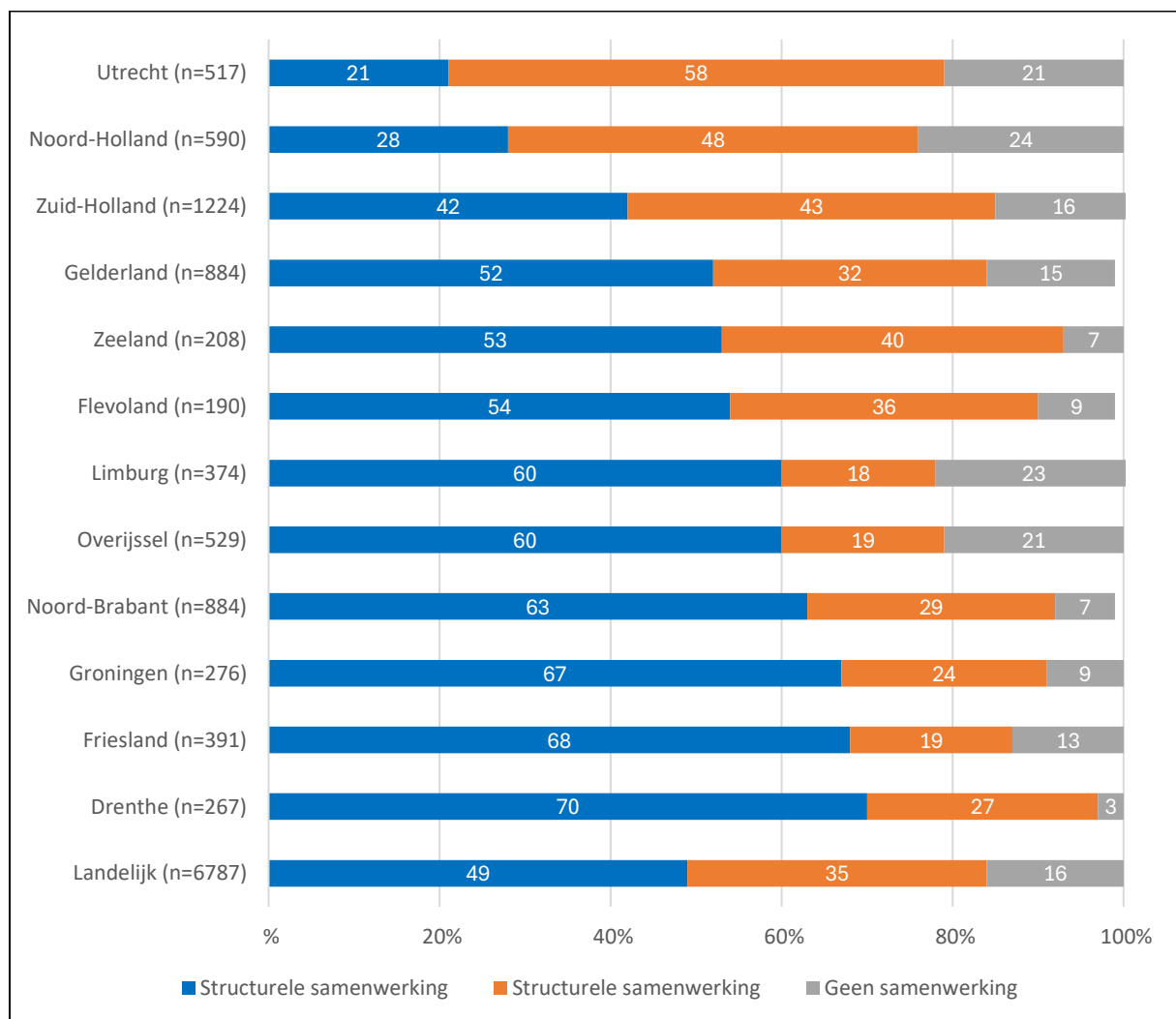
4.2 Provincie

In de onderstaande grafiek tonen we het aandeel scholen dat een structurele, dan wel incidentele samenwerking heeft met een bibliotheek, gesplitst naar provincie.

In de grafiek is te zien dat scholen in Drenthe het vaakst een samenwerking met een bibliotheek hebben (97%). Scholen in Noord-Holland (76%) en Limburg (77%) hebben het minst vaak een samenwerking met een bibliotheek.

De verschillen tussen de provincies zijn groter wanneer we specifiek kijken naar het aandeel scholen dat een structurele samenwerking met een bibliotheek heeft. Ook hier zien we dat scholen in Drenthe het vaakst een structurele samenwerking met een bibliotheek hebben (70%). Hiernaast zien we ook een groot aandeel structurele samenwerkingen in Friesland (68%), Groningen (67%), Noord-Brabant (63%), Limburg (60%) en Overijssel (60%). Verder valt op dat er in Utrecht een behoorlijk laag aandeel structurele samenwerkingen is (21%). In Utrecht is het aandeel van incidentele samenwerking juist weer veel hoger dan het gemiddelde in Nederland (58%). Eenzelfde beeld zien we in de provincies Noord-Holland (28% structurele samenwerking en 48% incidentele samenwerking) en Zuid-Holland (42% structurele samenwerking en 43% incidentele samenwerking).

Figuur 2. Samenwerking met bibliotheek – gesplitst naar provincie.

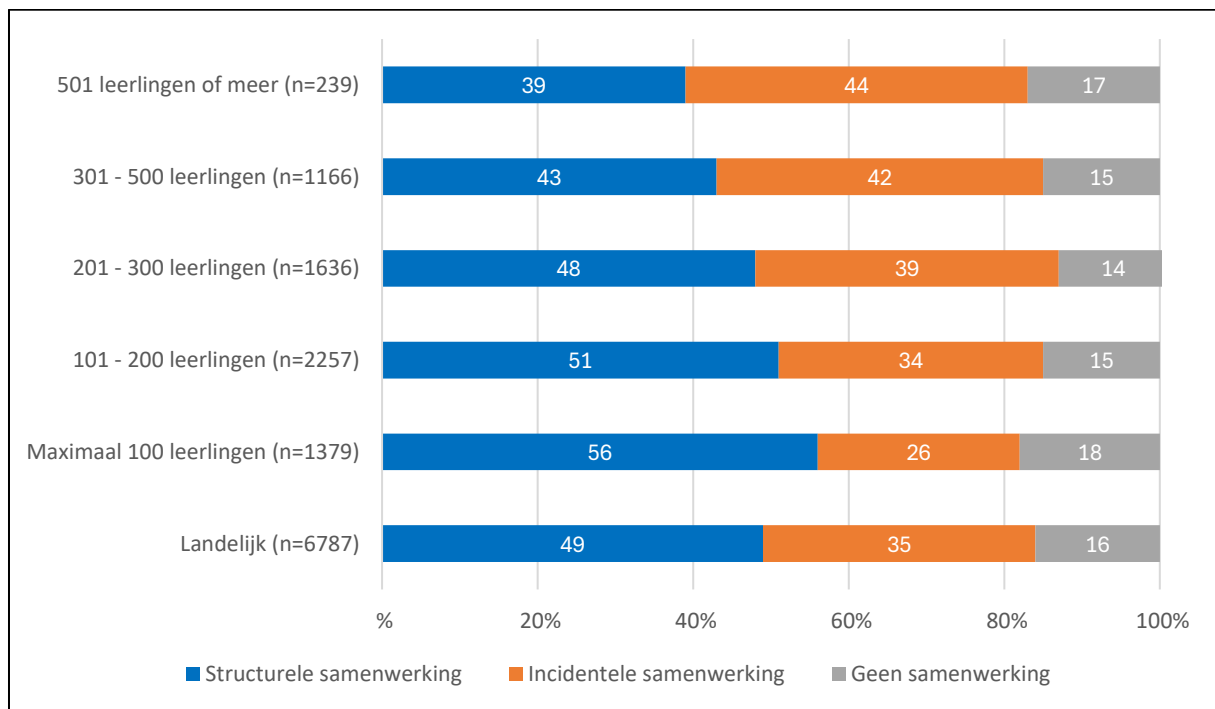
4.3 Schoolgrootte

In de onderstaande grafiek tonen we het aandeel scholen dat een structurele, dan wel incidentele samenwerking heeft met een bibliotheek, gesplitst naar schoolgrootte.

In de grafiek is te zien dat het aandeel scholen dat een vorm van samenwerking heeft met een bibliotheek, redelijk gelijk is voor scholen van verschillende omvang. Het aandeel structurele samenwerkingen neemt wel af naarmate de scholen groter worden. De bandbreedte loopt hier van 56% onder scholen met maximaal 100 leerlingen tot 39% onder scholen met meer dan 500 leerlingen.

Samenwerking met bibliotheek – gesplitst naar aantal leerlingen

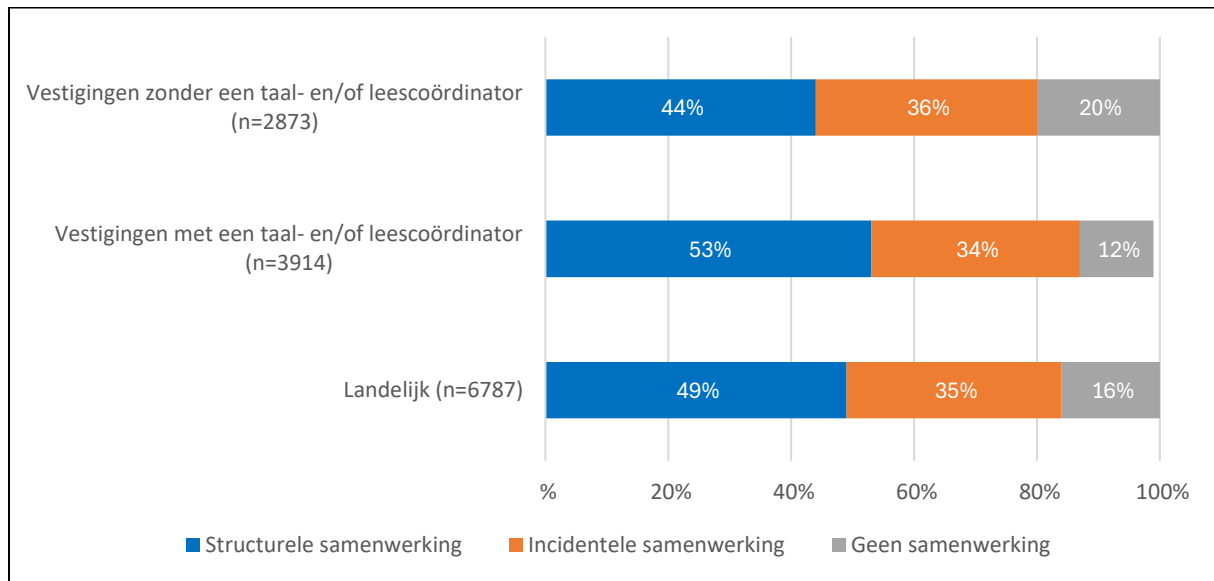
Figuur 3. Samenwerking met bibliotheek – gesplitst naar aantal leerlingen.

4.4 Aanwezigheid taal-/leescoördinator

In de onderstaande grafiek tonen we het aandeel scholen dat een structurele, dan wel incidentele samenwerking heeft met een bibliotheek, gesplitst naar de aanwezigheid van een taal- en/of leescoördinator op school.

Figuur 4. Samenwerking met bibliotheek, gesplitst naar aanwezigheid taal-/leescoördinator.

Scholen met een taal-/leescoördinator hebben vaker een structurele samenwerking met een bibliotheek (53%) dan scholen zonder taal-/leescoördinator (44%). Het aandeel incidentele samenwerkingen is wel vergelijkbaar tussen scholen met en zonder taal-/leescoördinator.

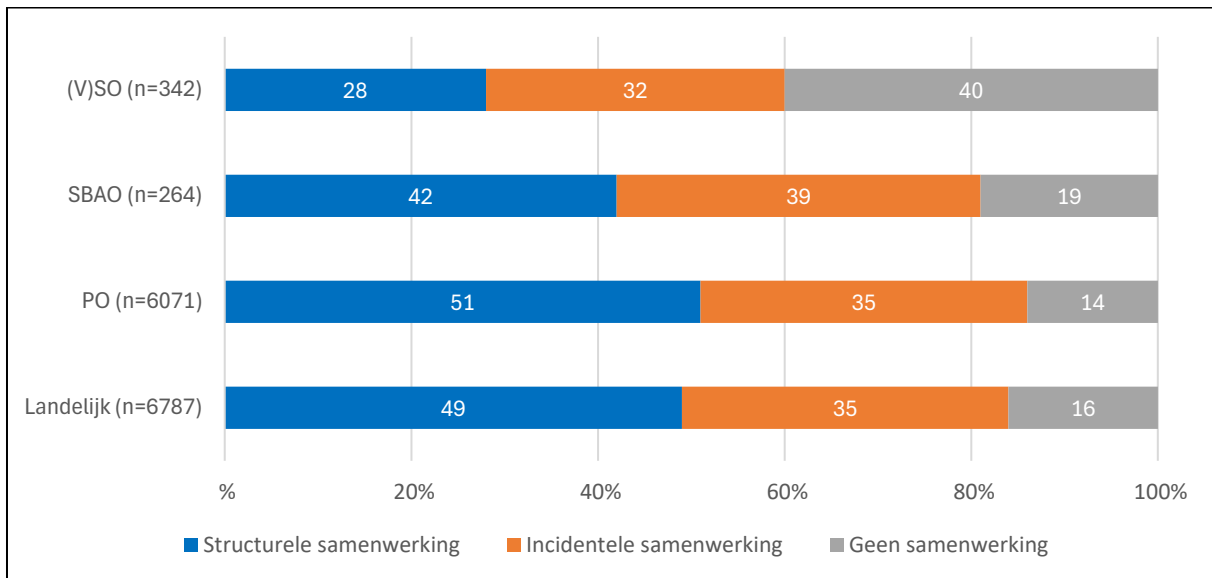
4.5 Type onderwijs

In de onderstaande grafiek tonen we het aandeel scholen dat een structurele, dan wel incidentele samenwerking heeft met een bibliotheek, gesplitst naar type onderwijs.

Scholen in het regulier basisonderwijs hebben vaker een samenwerking met een bibliotheek (86%) dan scholen in het speciaal basisonderwijs (81%) en het (voortgezet) speciaal onderwijs (60%).

Eenzelfde beeld is te zien als we kijken naar het aandeel structurele samenwerkingen. Scholen in het regulier basisonderwijs hebben vaker een structurele samenwerking met een bibliotheek (51%) dan scholen in het speciaal basisonderwijs (42%) en het (voortgezet) speciaal onderwijs (28%). Wel zijn het regulier basisonderwijs en het speciaal basisonderwijs redelijk vergelijkbaar als het gaat om het aandeel incidentele samenwerkingen (35% in het po en 39% in het sbao).

Figuur 5. Samenwerking met bibliotheek – gesplitst naar onderwijsaanbod.

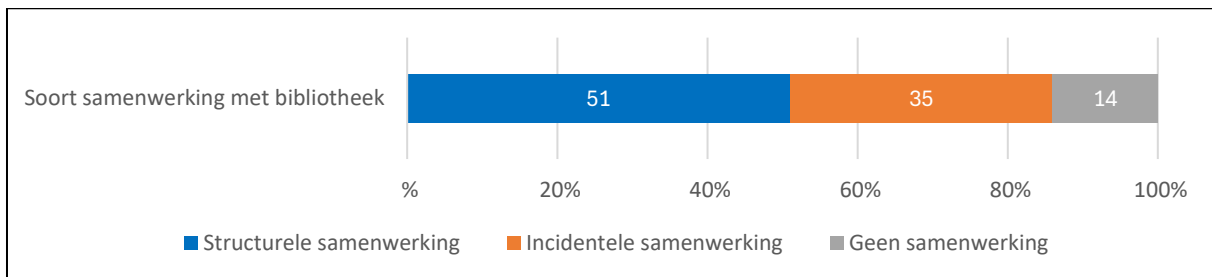

4.6 Achterstandsscore

Het CBS geeft alleen de achterstandsscores voor scholen in het reguliere basisonderwijs op vestigingsniveau vrij. Van het speciaal (basis)onderwijs zijn deze cijfers niet op vestigingsniveau beschikbaar. Om deze reden tonen we hieronder eerst nog de resultaten van de analyse voor het regulier basisonderwijs.

In totaal heeft 86% van de scholen die regulier basisonderwijs aanbieden een samenwerking met een bibliotheek, waarvan 51% structureel en 35% incidenteel.

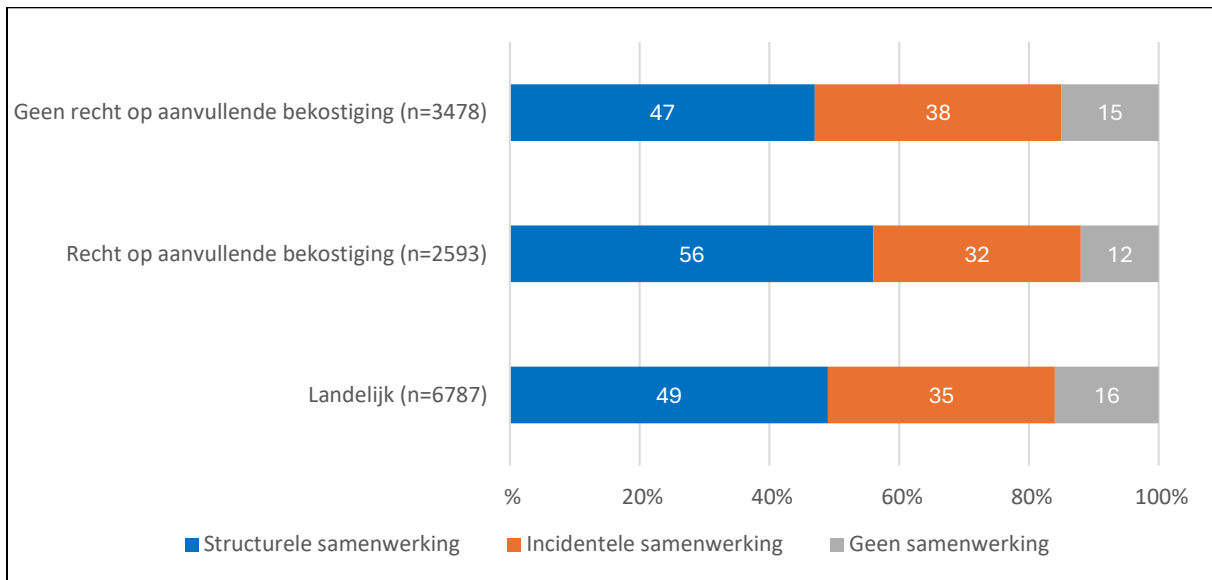
Figuur 6. Samenwerking met bibliotheek – Primair onderwijs.

In de onderstaande grafiek tonen we het aandeel scholen dat een structurele, dan wel incidentele samenwerking heeft met een bibliotheek, gesplitst naar het recht op bekostiging aan de hand van achterstandsscore.

Scholen die recht hebben op aanvullende bekostiging, hebben vaker een structurele samenwerking met een bibliotheek (56%) dan scholen die geen recht hebben op aanvullende bekostiging (47%). Scholen die geen recht hebben op aanvullende bekostiging, hebben juist vaker een incidentele samenwerking (38%) dan scholen die wel recht hebben op aanvullende bekostiging (32%).

Figuur 7. Samenwerking met bibliotheek – gesplitst naar recht op bekostiging a.d.h.v. achterstandsscore.

Het recht op aanvullende bekostiging is afhankelijk van de achterstandsscore van de school, zoals berekend door het CBS. Iedere school met een (gecorrigeerde) achterstandsscore hoger dan 0 heeft recht op aanvullende bekostiging. De gecorrigeerde achterstandsscore wordt vervolgens vermenigvuldigd met een vaststaand bekostigingsbedrag dat jaarlijks vastgelegd wordt. Omdat de hoogte van de achterstandsscore van belang is voor de uiteindelijke bekostiging, hebben we de bovenstaande analyse nogmaals uitgevoerd, maar dan met een meer verfijnde categorisering van scholen. In deze categorisering is ook de hoogte van de achterstandsscore meegenomen.

Het aandeel scholen dat een samenwerking heeft met een bibliotheek (structureel dan wel incidenteel) is redelijk gelijk over alle categorieën scholen in de onderstaande grafiek (minimaal 82% en maximaal 90%). Er zijn met name verschillen te zien in het aandeel scholen dat een structurele samenwerking met een bibliotheek heeft. Dit loopt uiteen van 62% (scholen met een positieve achterstandsscore tussen 10 en 49) tot 29% (scholen met een achterstandsscore van -200 of lager). In algemene zin valt op dat het aandeel structurele samenwerkingen vooral begint af te nemen bij een achterstandsscore van -50 of lager.

Bijlage: Taken in het basisonderwijs - 2024

De onderstaande aantallen zijn gebaseerd op de onderwijsdatabase van DUO Onderwijsonderzoek & Advies (d.d. 2 augustus 2024).

Aantallen coördinatoren (veelal leerkrachten met één of meerdere taken) op 2 augustus 2024 (met daarachter de aantallen per 17 februari 2023 en per 9 maart 2022):

- Cultuurcoördinatoren: 4.172 (2023: 4.187; 2022: 4.148)
- Taalcoördinatoren: 3.410 (2023: 3.349; 2022: 3.212)
- Leescoördinatoren: 3.395 (2023: 3.287; 2022: 3.137)
- Rekenoördinatoren: 3.325 (2023: 3.154; 2022: 2.967)
- Techniekoördinatoren: 963 (2023: 1.072; 2022: 1.153)

Op de volgende pagina staat een overzicht van de 'combinatie-aantallen', dus hoe vaak het voorkomt dat één persoon op zijn/haar basisschool meer dan één taak vervult (met alle voorkomende combinatiemogelijkheden).

Uit het overzicht blijkt onder meer:

Leescoördinatoren

- Dat van de in totaal 3.395 leescoördinatoren er 2.115 (62%) de taak 'lezen' combineren met één of meerdere andere taken (van de vijf taken die wij – DUO – in beeld hebben). Zie de tabel op de volgende pagina met welke andere taak/ taken zij de taak 'lezen' combineren.
- Dat (dus) 1.280 leescoördinatoren (38%) de taak 'lezen' als enige taak hebben (naast dat zij uiteraard leerkracht zijn of IB'er of RT'er of nog anders).
- Dat de combinatie 'lees- en taalcoördinator' veruit het vaakst voorkomt: 60% van de leescoördinatoren (2.030) is tevens taalcoördinator (met daarbij mogelijk ook nog andere taken, dus naast 'lezen' en 'taal').

Taalcoördinatoren

- Dat van de in totaal 3.410 taalcoördinatoren er 2.121 (62%) de taak 'taal' combineren met één of meerdere andere taken (van de vijf taken die wij – DUO – in beeld hebben).
- Dat (dus) 1.289 taalcoördinatoren (38%) de taak 'taal' als enige taak hebben (naast dat zij uiteraard leerkracht zijn of IB'er of RT'er of nog anders).
- Dat de combinatie 'taal- en leescoördinator' vaak voorkomt: 60% van de taalcoördinatoren is tevens leescoördinator (met daarbij mogelijk nog andere taken, dus naast 'taal' en 'lezen').

Tabel 7.

Voorkomende combinaties	Aantallen per 2 augustus
Uitsluitend leescoördinator als taak (naast het zijn van leerkracht, IB'er of nog anders)	
Leescoördinator (zonder extra functie)	1280
Combinatie van twee taken (bij één persoon)	
Lees- en taalcoördinator	2030
Lees- en cultuurcoördinator	170
Lees- en rekencoördinator	121
Lees- en techniekcoördinator	26
Taal- en cultuurcoördinator	142
Taal- en rekencoördinator	147
Taal- en techniekcoördinator	29
Cultuur- en rekencoördinator	89
Cultuur- en techniekcoördinator	81
Reken-techniekcoördinator	34
Combinatie van drie taken (bij één persoon)	
Lees-, taal- en cultuurcoördinator	97
Lees-, taal- en rekencoördinator	91
Lees-, taal- en techniekcoördinator	16
Lees-, cultuur- en rekencoördinator	8
Lees-, cultuur- en techniekcoördinator	3
Lees-, techniek- en rekencoördinator	4
Taal-, cultuur- en rekencoördinator	7
Taal-, cultuur- en techniekcoördinator	5
Cultuur-, reken- en techniekcoördinator	4
Combinatie van vier taken (bij één persoon)	
Lees-, taal-, cultuur- en rekencoördinator	6
Lees-, taal-, cultuur- en techniekcoördinator	2
Lees-, taal-, reken- en techniekcoördinator	2
Combinatie van vijf taken (bij één persoon)	
Lees-, taal-, cultuur-, reken- en techniekcoördinator	1

